

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΒΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 1 Ἰουνίου 1969

21^η ἔκδοση

Τὴν ἐκπομπὴ παρουσιάζουν οἱ :
Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
ΤΡΑΓΟΥΔΑ : Ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Προχτές Γιάγκο, πού μιλούσαμε γιὰ τὰ θαλάσσια λουτρά τοῦ Δαμασκηνοῦ ἀπέναντι στοῦ Ζάππειο, ξεχάσαμε νὰ ποῦμε τό κυριώτερο : Γιὰ ποιόν λόγο ἀπέτυχε ἡ ἐπιχείρησις ; Γιὰ ποιόν λόγο δέν δουλέφανε αὐτὰ τὰ θαλάσσια λουτρά στὴν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποῦ νὰ ξέρω ἐγώ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ ἰδέα τοῦ Δαμασκηνοῦ ἦτανε καλὴ : Νὰ μεταφέρῃ θαλασσινὸ νερὸ στὴν Ἀθήνα μὲ σωλῆνες διοχετεύσεως, μὰ τὸν ἴδιο χρόνο πού ἄνοιξαν τὰ μπάνια τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐλειτούργησε καί ὁ μικροσκοπικὸς ἀτμοκίνητος σιδηροδρομῆκος, πού συνέδεσε τὴν Ἀθήνα μὲ τὸ Παλαιὸ Φάληρο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὅποτε πολὺ φυσικὰ, οἱ Ἀθηναῖοι προτιμοῦσαν μ' ἓνα μικρὸ εἰσιτήριο νὰ πηγαίνουν στοῦ Φάληρο νὰ κολυμποῦν στὴν ἀνοικτὴ θάλασσα κι' ὄχι στὴν δεξαμενὴ τοῦ Δαμασκηνοῦ. Μὰ δέν μὸς λές, αὐτὸς ὁ ἀτμοκίνητος σιδηρόδρομος δέν εἶναι ὁ περίφημος κωλοσοῦρτης ὅπως τὸν εἶχανε βαπτίσει τότε οἱ Ἀθηναῖοι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀκριβῶς καί μπράβο Γιάγκο πού τό θυμᾶσαι. Ὁ κωλοσοῦρτης. Καί τὸν εἶχανε βγάλει ἔτσι οἱ Ἀθηναῖοι, γιατί ὅταν γύριζε ἀπὸ τὸ Φάληρο καί περνοῦσε ἀπὸ τὴν Γαργαρετα, ὅπου ἄρχιζε ὁ ἀνήφορος, ἡ κωμικὴ ἀτμομηχανὴ του, ἔβγαζε πραγματικὰ βογγητὰ γιὰ νὰ βγάλῃ τὸν ἀνήφορο καί ἡ ταχύτης τοῦ σιδηροδρόμου ἔφτανε στοῦλάχιστο, σχεδὸν σὰν ἀνθρώπινο βᾶδισμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί φυσικὰ οἱ Ἀθηναῖοι, τοῦ κολλῆσανε τὸ σχετικὸ παρατσουκλι "Ὅμως αὐτὸς ὁ σιδηροδρομῆκος εἶχε κάποτε μιὰ τραγικὴ ἱστορία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Τραγικώτατη ιστορία. Αυτόν τόν σιδηρόδρομο τόν εἶχε φτιάξει μιὰ βελγική Ἑταιρεία μέ διευθυντή κάποιον Βέλγο πού ἐλέγετι Βωττύ. Ὅταν πέθανε ὁ Βωττύ, ἡ βελγική ἑταιρεία διώρισε ἄλλοι βέλγο διευθυντή, τόν Ζοζέφ Ντελμουλύ, ὁ ὁποῖος μάλιστα παντρεύτηκε στήν Ἀθήνα μέ ἑλληνίδα καί ἀπέκτησε δύο κορίτσια πού ζοῦνε ἐκόμη. Ἡ μία του κόρη ἡ Νινέττα Ντελμουλύ ζῆ στό Παρίσι καί εἶναι ζωγράφος μινιατουρίστα. Ἡ δεύτερη κόρη του ἡ Ρίκα Ντελμουλύ βρίσκεται πάντα στήν Ἀθήνα καί εἶναι καθηγήτρια ἄσπιδου σέ κάποιο ὄδειο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Καί ἡ τραγική ιστορία ποιὰ εἶναι ; Κάτι ἔχω ἀκούσει καί τό θυμάμαι ἀμυδρῶς... Κάποια ἔκρηξις νομίζω τῆς ἀτμομηχανῆς... Πρῶτα πρῶτα γιά πές μου : ἀπό ποῦ ξεκίνησε αὐτός ὁ ἀσπιδόδρομος περίφημος καί ιστορικός ἡμιλοσοφίας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Πραγματικά ιστορικός. Ἐπίσημο σταθμό δέν εἶχε. Ὅμως ἀπέναντι ἀπό τό ὀφθαλμιατρεῖο, στήν λεωφόρο Πανεπιστημίου, ὑπῆρχε κάποιο ζαχαροπλαστεῖο Πετρίτση, κοσμικό κέντρο τότε καί κυρίως τόπος ἐρωτικῶν ραντεβού. Δίπλα στό ζαχαροπλαστεῖο τοῦ Πετρίτση, ὑπῆρχαν δύο θυρίδες στίς ὁποῖες ὁ κόσμος ἔβγαζε εἰσιτήρια, γιά τίς Τζιτζιφιές καί τό Παλιό Φάληρο

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Καί ἡ τραγική ιστορία ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Θά φτάσωμε καί στήν τραγική ιστορία Γιάγκο. Τί σ' ἔπιασε καί βιάζεσαι ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Δέν βιάζομαι, ἀλλά σιῶω γιατί ἐνῶ κάτι ἔχω ἀκούσει γι' αὐτήν τήν τραγική ιστορία τοῦ μικροῦ σιδηροδρομάκιου, τώρα δέν τήν θυμάμαι καί θέλω νά τήν θυμηθῶ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Θά τήν ποῦμε κι' αὐτήν. Κάνεις σάν τήν ἀνυπόμονη γεροντοκόρη Γαμπρό θέλω, τώρα τόν θέλω...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Στάσου, στάσου καί μή μου τήν λές. Τήν θυμήθηκα. Λοιπόν κάποια φορά ἐνῶ ἀνέβαινε ὁ κομμικός αὐτός τροχιόδρομος ἀπό

τό φάληρο στήν Ἀθήνα, ἔσκασα τό καζάνι τῆς ἀτμομηχανῆς του.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Ἦτανε Κυριακή 13 Μαΐου τοῦ 1907, ἔδω κι' ἔξηντα δύο χρόνια. Οἱ παλαιότεροι θά τό θυμοῦνται βέβαια, ὅπως τό θυμάμαι κι' ἐγώ. Ὅπως γράφανε τότε οἱ ἔφημερίδες, ἐξερράγησαν οἱ αὐλοὶ τοῦ λέβητος τῆς ἀτμομηχανῆς...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἔγινε τό κακό. Πενήντα ἦτανε περίπου οἱ ἐπιβάτες τοῦ τροχιοδρόμου καί ζεματίστηκαν καί οἱ πενήντα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπό τοὺς ὁποίους πέντε πέθαναν ἀπό τὰ ἐγκαύματα, γιατί δέν προλαβαίνανε νά τοὺς μεταφέρουν ὄλους στόν Σταθμό Πρώτων Βοηθειῶν.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πῶς νά προλάβουνε ; Τότε, στά 1907 ὅπως λές, αὐτοκίνητα δέν ὑπῆρχαν. Ἀμάξια δέν θά βρεθῆκανε κοντά στόν τόπο τοῦ δυστυχήματος καί ἔως ὅτου πᾶνε τ' ἀμάξια νά πάρουν τοὺς τραυματίες θά πέρασε χρόνος.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μά κι' ἂν προλάβαιναν νά τοὺς μεταφέρουν, ποιό θά ἦτανε τό ὄφελος ; Ξέρεις τί ἦτανε ὁ Σταθμός Πρώτων Βοηθειῶν τήν ἐποχή ἐκεῖνη στήν Ἀθήνα ; Δυό τρία δωματιάκια, ἀπέναντι στό κτίριο τῆς Βουλῆς, ἐκεῖ ὅπου ἀκριβῶς εἶναι σήμερα τό μέγαρο τοῦ ΟΤΕ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δυό τρία δωματιάκια μέ τρεῖς τέσσερις νοσοκόμους καί ἓνα δυό γιατρούς, ποῦ νά προλάβουνε πενήντα τραυματίες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εὐτυχῶς δέν εἶχε καθιερωθεῖ τότε ἀκόμη ἡ Κυριακή ἀργία καί τὰ φαρμακεῖα ἦτανε ἀνοιχτά. Ἔτσι πολλοί ἀπό τοὺς ζεματισμένους βρήκανε μιᾶ περιποίησι στά φαρμακεῖα. ~~Καὶ ἔγραφε~~ Καί ἔγραφε τότε ὁ Σουρῆς στήν ἑμμετρῆ ἔφημερίδα του τόν Ρωμηό :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στάσου Δημήτρη καί θά σέ καταπλήξω. Θυμάμαι ἀπ' ἔξω τί ἔγραφε ὁ Σουρῆς :
 "Ἀκουσα τὰ βαγγητά τῶν πολυπληθῶν θυμάτων
 εἶδα ζέοντας ἀτμούς κι' ἓνα πλῆθος ἐγκαυμάτων
 καί μ' ἐκεῖνους τοὺς αὐλοὺς, ἔφαλα καθὼς τόν
 πᾶνε
 τήν Πατρίδα τῶν Ρωμηῶν, τῆς ὑπομονῆς τῆ μάνα !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάννο. Όμως πρέπει να ξέρης ότι αυτός ο τελευταίος στίχος ~~ήταν~~ : Τήν πατρίδα των Εωμηών, τής όπομονής τή μάνα, ήτανε πολιτικός όπαινιγμός, διότι χρόνια καί χρόνια γράφανε οί έφημερίδες ότι τό τροχιοδρομικόν όλικόν τής Βελγικής 'Εταιρείας εΐναι πεπαλαιωμένον καί ότι χρήζει άντικαταστάσεως, μά ή Βελγική 'Εταιρεία, έκανε τόν κουφό...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικό. Δέν θα εΐχε μεγάλα κέρδη ή 'Εταιρεία από τήν έπιχείρησί της καί δέν έδειχνε κανένα ένδιαφέρον...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί οί Κυβερνήσεις τότε δέν μπορούσαν να έπιβληθούν. Οί ξένοι στέλνανε στην 'Ελλάδα ότι παληό εΐχανε λέγοντας τήν κλασική φράσι : Μπόν πούρ' λ' 'Οριάν. Καλό εΐναι για τήν 'Ανατολή

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα, μετά τό δυστύχημα του 907, νομίζω πως καλό θα ήτανε να θυμηθούμε καί κανένα ^{σαγμ} τραγουδάκι, ~~έπει τόσο παλιό βέβαιον, με κέπως καλύτερο~~. Προτείνω να μας πη ή φίλη μας Κλειώ Δενάρδου τήν Παλόμα... Τήν θυμάσαι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν Ξακουστή, τήν κοσ μοξάνουστη Παλόμα ~~θαλά~~ δέν θα θυμάμαι ;
"Δε τήν άκούσαμε λοιπόν.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Τραγουδι μόνο με συνοδεία πιάνου)

Μακρυά, σαν θα φύγω μάνα στην Ξενητειά
για μένανε παρακάλα τήν Παναγιά
κερί ν' ανάφης να 'ρθω με τό καλό
έσένα καί τή Μαριώ μου να 'ρθω να Ξαναϊδω.

Κι' αν τύχη καί πεθάνω έγω στά Ξένα
περιστεράκι θα σ' ού τό πη έσένα
άνοιξ' τό παραθύρι καί σύ καλή μου
ΐσως τό περιστ'ρι να'ν ή φυχή μου...

Μήν κλαΐς γλυκειά Μαριώ,
γλήγορα θα Ξανάρθω
στή ν θερμή άγκαλιά σου να πέσω
μήν κλαΐς γλυκειά Μαριώ,
φύσα τρελλέ νοτιά,
φούσκωσε τά πανιά μου

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά και πιάσαμε κουβέντα Γιάγκο για τόν τροχιόδρομο του Παλαιού Φαλήρου, τί θα 'λεγες νά εξακολουθούσαμε μιλώντας για τά τροχοφόρα ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μά έχομε πετ αρκετά νομίζω, για τά βιζαβί, τά λαντώ, τά κουπέ και τά μόνιππα, τίς Μαρίνες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά πάμε και πιό παλαιά άπόμα. Πιό παλαιά όταν δέν ύπήρχε κανένα άμάξι στην 'Αθήνα, στά 1833...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Υπάρχουν πληροφορίες, στοιχεΐα για αύτήν τήν έποχή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά 'Απομνημονεύματα του 'Αλεξάνδρου Ραγκιαβή, ό όποιος αναφέρει ότι όταν ό Βαυαρός "Αρμανσπεργ έδινε δεξιώσεις, οι κυρίες της άριστοκρατίας, έπήγαιναν σ' αυτές τίς δεξιώσεις και έσπερίδες μέ τό γαϊδουράκι... 'Ορίστε, διάβασε έδώ ένα άπόσπασμα για νά πεισθής :

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ (Διαβάζει) Αί κυρία της άθηναϊκής κοινωνίας, διά τήν παντελή έλλειψιν άμαξών έν 'Αθήναις, όχούμεναι επί πάλου θνου !

'Ετέλουν έν πλήρει στολή χοροϋ, φέρουσαι υπό τά πέδιλα, μακρά άνδρική άποδήματα και στεγαζόμεναι υπό μέγα άλεξιβρόχιον.

Για σκέφου δηλαδή τί κωμικό θέαμα θα παρουσίαζαν οι κυρίες της άθηναϊκής κοινωνίας. Φορούσα τά λεπτά μεταξωτά τους σιαρπινάκια και βάζανε τά κομψά τους ποδαράκια μέσα σέ άνδρική στιβάλια, του συζ ύγου ή του μπαμπά, για νά μήν λασπωθοϋν...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αυτό δέν εΐναι τίποτε. Πολλές φορές δέν ύπήρχαν γαϊδουράκια για νά μεταφέρουν τίς άθηναίες σέ μία δεξίωσι. 'Υπήρχαν όμως οι περίφημοι Μαλτέζοι χαμάληδες, πού εΐχανε στην πλάτη τους κρεμασμένη μία κοντοπόδαρη καρέκλα. Σκύβανε λοιπόν, καθόντουσαν οι κυρίες στίς κρεμαστές αυτές καρέκλες και... πηγαίνανε όπου έπρεπε. Όμως μετά τήν έγνατάστας της πρωτεύουσας στην 'Αθήνα, εμφανίζεται τό πρώτο άμάξι... Τό πρώτο ! Και ποιός τό 'φερε ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι ότι θα τό 'φερε ό "Οθων... Ποιός άλλος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' όμως όχι ! Τό πρώτο άμάξι στην 'Αθήνα τό έφερε από την Γαλλία μία γυναίκα. 'Η δούκισσα της Πλακεντίας. 'Ο Οθων και ή 'Αμαλία, χρησιμοποιούσαν άλογα για τίς μετακινήσεις τους. Όμως ή δούκισσα της Πλακεντίας, ντέ παιζάνς είναι τό γαλλικό της όνομα, έφερε άμάξι. Τό δεύτερο τό έφερε ό "Οθων.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζεσαι τούς άθηναίους της έποχής εκείνης όταν θ' αντικρούσανε τό άμάξι της δούκισσας της Πλακεντίας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όπως ήτανε φυσικό, τό άμάξι της κυρίας Σοφίας - Σοφία τήν λέγανε τήν δούκισσα - είχε γίνει και τραγούδι :

Τό ποδαράκι σου στή λάσπη δέν πατάει
Έχεις άμάξι κι' όπου θέλεις θά σέ πάη.
Μαντάμ Σοφί - μαντάμ Σοφί
πού 'σαι ή χαρά μας ή κρυφή!

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ο άθηναϊκός λαός έχει έτοιμο τό δίστιχο στά χείλη μόλις βλέπει κ'άτι πού τόν παραξενεύει. Τότε περίπου, όταν ή βασίλισσα 'Αμαλία, πρωτοφανηκε στους δρόμους μέ φόρεμα μπλέ μέ μεγάλο ναυτικό γιακά, όλες οι άθηναίες πού είχανε φορέσει φράγκικα, μιμηθήκανε τό μπλέ φόρεμα της 'Αματίας και ό κόσμος τραγούδησε τό περίφημο : Τά 'βαλες τά μπλου, τά 'βαλες τά μπλου - και μάς έμάρανες τσι μπλου !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' όμως, αυτό τό μεταφορικό μέσον, του άμαξιού μέ τά άλογα τό έγνώρισε τό Ναύπλιο πριν από τήν 'Αθήνα. Για νά υπάρχει έπικοινωνία Ναυπλίου μέ τό "Αργος, είχανε φέρει από τήν 'Ιταλία μικρά λεωφορεία έπτά - όντώ θέσεων πού όπως ~~έπειτα~~ διαφήμιζαν μέ τούς τελάληδες ήτανε χρήσιμα για τήν μεταφορά έπιβατών και παντός είδους έμπορευμάτων... Και ξέρεις πώς έλέγονταν αυτά τά μεταφορικά μέσα ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πως άλλοιώς από λεωφορεία...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όχι. 'Η λέξις λεωφορείο, ήτανε άκόμη άγνωστη. 'Ελέγοντο παμφορεία !

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πως είπες ; Π α μ φ ο ρ ε τ α ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, παμφορεϊτα. Μετέφεραν τὰ πάντα. Παμφορεϊτα. Κι' αὐτὴν τὴν πληροφορία τὴν χρωστᾶμε σ' ἕναν ἱστορικό τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας τὸν Ἰπαμεινώνδα Στασινόπουλο. Τὸ Παύπλιο λοιπὸν εἶχε παμφορεϊτα καί ἡ Ἀθήνα δέν εἶχε. Ξέρεις πότε ἤρθανε στὴν Ἀθήνα τὰ παμφορεϊτα ; Στα 1836, ὅταν τελείωσε ὁ δρόμος Ἀθηνῶν Πειραιῶς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά γιὰ στάσου... εἶπαμε κάποτε ὅτι ὁ Γουσταῦος Φλωμπέρ ἀνέβηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸν Πειραιῆ μὲ ἀμάξι λαντώ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πότε ; Μετὰ δεκατέσσερα χρόνια, στὰ 1850... Τότε εἶχανε ἔρθει ἀρνετὰ ἀμάξια στὴν Ἀθήνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, μπράβο. Καί οἱ ἀμαξάδες φοροῦσαν φουστανέλλες καί ὅπως γράφει ὁ Φλωμπέρ στίς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἔμοιαζαν μὲ παλαιμάχους ἀγωνιστάς, φέροντας ἀντὶ καριοφιλίου, μαστίγιον ἐπ' ὤμου !
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τώρα θέλεις νὰ φτάσωμε ἀπὸ τὸ πρῶτο ἀμάξι τῆς δουκίσσης τῆς Πλακεντίας στὸ πρῶτο αὐτοκίνητο ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νὰ κάνωμε τέτοιο σάλτο ; Ἀπὸ τὸ πρῶτο εἰς ἀμάξι στὸ πρῶτο αὐτοκίνητο ; Δέν προετοιμάζομε καλύτερα τὴν ἐποχὴ τοῦ αὐτοκινήτου ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μὲ ποιὸν τρόπο ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μ' ἕνα τραγοῦδι. Τραγοῦδι φραντσέζικο καί μάλιστα ἀπάχικο. Ἡ φίλη μας καί συνεργάτις μας Κλειώ, θὰ μᾶς θυμίση τὸ ἀπάχι βάλς πού εἶχε κατακτήσει τότε ὅλον τὸν κόσμον, γύρω στὰ 1900 Ἄ ἂ Βάλς μπρύν'
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄ ἂ Βάλς μπρύν'... Τὸ θυμᾶμαι καί θὰ τὸ ξαναθυμηθῶ πολὺ πολὺ εὐχάριστα.
- ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Τραγοῦδι μὲ πιάνο) Τὸ βάλς στὸ σιοτάδι
πού τὸ χορεύουν τὸ βράδυ
μέσα στῆς νύχτας τὸ χᾶδι
ὅλοι μυστικᾶ.

Τό βάλς πού μεθάει
 μέ τήν καλή σου στό πλάϊ
 κι' έτσι ή ζωή σου κυλάει
 τόσο έρωτικά.

Μέσ'τό Παρίσι ό άπάχης γυρνά
 και θέλει πάντα καλά νά περνά
 τρόπο νά ζήση
 θά βρῆ στό Παρίσι
 ψάχνοντας θύματα δέ στά σκοτεινά.
 'Η ζιγνολέττα κι' έκείνη του φέρνει
 όσα κερδίση ή λίγα ή πολλά
 κι' όταν δέν έχει ό άπάχης τήν δέρνει
 κι' έκείνη δέν μιλά...

Τό βάλς στό σιοτάδι
 πού τό χορεύουντό βράδυ
 μέσα στης νύχτας τό χάδι
 όλοι μυστικά.

Τό βάλς πού μεθάει
 μέ τήν καλή σου στό πλάϊ
 κι' έτσι ή ζωή σου κυλάει
 τόσο έρωτικά !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τώρα άφού κάναμε μιá είσαγωγή για τήν έποχή, πές μου για
 τό πρώτο αυτόκίνητο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά 1899, έδω κι' έβδομήντα χρόνια έφερε τό πρώτο αυτόκίνητο
 στην 'Αθήνα, ένας θεατρικός άνθρωπος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θεατρικός ; 'Ηθοποιός δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, σκηνοθέτης και επιχειρηματίας, ό Κωνσταντίνος Χρηστομά-
 νος. Όμως μερικά χρόνια πριν οι έφημερίδες της έποχής έγραφαν
 ότι ό τότε μεδιάδοχος θά φέρη έν Γερμανίας, άμαξαν κινουμένην
 δι' ήλεκτρισμοϋ... Πάντως αυτό τό αυτόκίνητο δέν ήρθε, ή τουλά-
 χιστον δέν ήρθε πριν από τό αυτόκίνητο του Χρηστομάνου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι τί θά έγινε στην 'Αθήνα μέ τό αυτόκίνητο του Χρηστο-
 μάνου. Χρηστομάνος ; Δέν ε'ναι αυτός πού άνεκάλυψε τά δύο με-
 γάλα ταλέντα τήν Κοτοπούλη και τήν Κυβέλη ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Αὐτός ἀκριβῶς. Ὅπως γράφουν οἱ ἠμερίδες τῆς ἐποχῆς, ἡ ἐμφάνισις τῆς νέας αὐτοκινήτου ἀμάξης εἶναι παταγωδης... διότι, προκαλεῖ τρομακτικὸν θόρυβον διὰ τὴν ἐκκινήσῃ, θόρυβον καὶ ὀρυμανδὸν μὲ τὴν περιστροφὴν τῆς λαβῆς, ὁ ὅποτος ἐπαυξάνεται ἀπὸ τοὺς ἀλλαγμοὺς τῆς μαρίδας ἧτις παρακολουθεῖ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Καλῶς, ὅταν χαλοῦσε τὰ αὐτοκίνητο, ποιὸς τὸ ἐπιδιόρθωνε; Δέν φαντάζομαι νὰ ὑπῆρχε κανένας τεχνίτης ἐδῶ εἰδικὸς ἀφοῦ δέν ὑπῆρχαν αὐτοκίνητα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Ἐδῶ εἶναι τὸ γλέντι. Μετὰ τὸ πρῶτο αὐτοκίνητο τοῦ Χρηστομά-νου, ἔφερε τὸ δεῦτερο ἓνας πλούσιος Ἀθηναῖος ὁ Φίλων καὶ ὅταν πάθαιναν καμμιά βλάβη αὐτὰ τὰ ἀμάξια, πρῶγμα πού συνέβαινε πολὺ συχνά, καλοῦσαν φαναρτζῆ γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν βλάβη...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Καὶ τὸ ἀμάξι θὰ χαλοῦσε περισσότερο... Μὰ νομίζω ὅτι τότε περίπου εφτασε στήν Ἀθήνα καὶ ὁ πρῶτος συστηματικὸς τεχνίτης αὐτοκινήτων, ἓνας γερμανὸς ὁ Μπαχάουερ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Μάλιστα, ὁ περίφημος Μπαχάουερ πού ἄνοιξε ἓνα Ἐργαστήριον Ἐπισκευῆς Αὐτοκινήτων στήν ὁδὸν Ἰπποκράτους, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ὁδὸν Σόλωνος. Ὅταν ἄνοιξε ὁ Μπαχάουερ τὸ πρῶτο αὐτὸ γκα-ράζ, νὰ ποῦμε, ὑπῆρχαν στήν Ἀθήνα πέντε δέκα αὐτοκίνητα, ὅπως τοῦ Χρηστομάνου, τοῦ Φίλωνος, τοῦ Τάσου Μινόπουλου νεαροῦ τότε γλεντζέ καὶ τῆς Βασιλικῆς Αὐλῆς...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Καὶ ξέρεις ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Μπαχάουερ; Ὁ πατέρας τῆς Τζέ-νας Μπαχάουερ, τῆς περίφημης διεθνοῦς πιανίστας πού δίνει ~~concerts~~ ρεσιτάλ σ' ὄλον τὸν κόσμον καὶ ἔχει παντρευτεῖ τὸν ἄγγλο μαέστρο Σέρμαν. Ὅμως μὰ καὶ πήραμε φόρα μὲ τ' αὐτοκίνητα ἕως ἀκούσαμε κι' ἓνα τραγοῦδι σὲ ρυθμὸ, ὅχι βεβαίως αὐτοκινήτου, μὰ κάπως πιό ζωηρό ἀπὸ τὰ συνηθισμένα τραγοῦδια τῆς ἐποχῆς. Τὴν περίφημη Νίνα. Ἡ φίλη μας ἡ Κλειώ θὰ μᾶς τὴν θυμίσῃ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί γινότανε μέ τά Πολιτάνια δέν περιγράφεται. Όποιο κέντρο διέθετε Πολιτάνια, ήτανε βέβαιον ότι θα μάζευε κόσμο. Καί φυσικά έπειδή τά Πολιτάνια ήτανε φίρμα ενός ώρισμένου συγκροτήματος, όλα τά άλλα μουσικά συγκροτήματα πού άπεκαλούντο Πολιτάνια, ήτανε ζιμτασιόν...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όμως αυτό δέν έμπόδιζε τούς ιδιοκτήτες των κέντρων νά διενδικοθν τήν αύθεντικότητα των Πολιτανικών. Καί διαεφήμιζαν όλοι : Τά γνήσια Πολιτάνια... άλλος : Τά πραγματικά Πολιτάνια... Τρίτος : Τά άληθινά Πολιτάνια τής Πόλης
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Όρχηστρες ή μάλλον μικρά μουσικά συγκροτήματα μέ βιολιά, μαντολίνα, σαντοθρι καί κανένα μπουζουθκι... Πότε πότε σπάνια βέβαια καί μεγάλη πολυτέλεια, υπήρχε καί πιάνο. Τραγουδούσανε ως επί τ' πλεϊστον μόνοι τους οί εκτελετσαί ένώ ταυτόχρονα παίζανε. Κι' όμως, χάρις στά Πολιτάνια αυτά, τά διάφορα καί ποικίλα Πολιτάνια πάσης προελεύσεως, ή Αθήνα γνώρισε τό εθθυμο τραγουθδι, όπως τό προηγούμενο, τήν Νίνα καί αυτό πού θα μ'ς τραγουθήση τώρα ή Κλειώ, τήν περιλάλητη σμυρνέϊκη Φασουλιώτισσα... Άς τήν άκούσωμε καί τήν σχολιάζομε ύστερα.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ

(Τραγουθδι μέ συνοδεία πιάνου)

Μιά φασουλιώτισσα άφροπλασμένη
 μέ τά ναζάνια της μέ ξετρελλαίνει
 τή μιά μου λεί - πώς μέ λατρεύει
 τήν έλλη βλέπω - πώ' μέ γελά !

Είναι μικρό, είναι τρελλό
 μέ μένα θέλει όρες νά περνά
 μά έγώ πονώ - μά έγώ θρηνηθ
 καί δέν βαστώ στήν τόσην άπονιά.

Μέσ' τά γαλάζια σαν τήν αντικρύζω
 αύτή γελάει μά έγώ δαικρύζω
 μέ τήν λαλιά της, μέ ξετρελλαίνει
 μέ κάνει θυμα, μέ μιά ματιά.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ

(Μέ πιάνο)

Μιά μικρή τσακίνα - πού τήν λένε Νίνα
 σάν περνάη μπρός μου σάν τήν πάπια χήνα
 μέ τρελλαίνει τόσο - πού θά τήν ζυγώσω
 νά τής πῶ : "Αχ, Νίνα σ'άγαπῶ !

Νίνα πάφε πιά νά μέ παιδεύης
 πῶς σ'ἀρέσει νά μέ κοροϊδεύης
 σ'άγαπῶ πολύ πολύ πολύ
 καί δέν γυρεύω παρά μόνο ἓνα σουφιλί.

Δυναμώνωβημα - Καί τής λέω Νίνα
 χάρισέ μου, τής ἀγάπης σου τὰ κρένα
 μά ὁ καιρός περνάει - καί μέ τυραννάει
 τί καιρό - μ'αυτό τό θηλυκό !

Νίνα πάφε πιά νά μέ παιδεύης
 πῶς σ'ἀρέσει νά μέ κοροϊδεύης
 σ'άγαπῶ πολύ πολύ πολύ
 καί δέν γυρεύω παρά μόνο ἓνα σουφιλί.

Ἰποφέρω τώρα - μά θά ἔρθῃ ἡ ὥρα
 πού καμμιά φορά θά πάρω τέτοια φόρα
 καί θά τήν ἀρπάξω - γιὰ νά τήν ταράξω
 στά φιλιὰ - καί δέν θά πῆ μιλιὰ.

Νίνα, τώρα πιά δέν μέ παιδεύεις
 Νίνα πιά δέν θά μέ κοροϊδεύεις,
 Σ'άγαπῶ πολύ πολύ πολύ
 καί ὅσο πάει πιό πολύ
 στό κάθε σου φιλί !

ΓΙΑ ΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί μοῦ ἔφερες στό μυαλό Γιάγκο μ'αυτό τό τραγούδι δέν λέγε-
 ται. "Ἦτανε ἡ ἐποχή πού ἡ Ἀθήνα δέν εἶχε πολλά κέντρα δια-
 σκεδάσεως, μά τὰ λίγα πού ὑπῆρχαν - καί τὰ περισσότερα ἦτα-
 νε ὑπαίθρια - εἶχανε γιὰ ὀρχήστρες, ἄλλα τσιγγάνους ἢ ὀδη-
 τσιγγάνους μέ βιολιά καί ἄλλα εἶχανε μανδολινάτες. Τότε
 μπουζούκια δέν ὑπῆρχαν εὐτυχῶς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Ξεχνᾶς τὰ Πολιτάκια ! Ἡ Κωνσταντινούπολις καί ἡ Σμύρνη στέλ-
 νανε δικές τους ὀρχήστρες στήν Ἀθήνα, μέ τήν γενική ἐπωνυμία
 Πολιτάκια...

Είναι τρελό, είναι μικρό
 μέ μένα θέλει ώρες νά περνά
 μά έγώ πονώ, μά έγώ θρηνώ
 καί δέν βαστώ στήν τόσην άπονιά

Μά μέσ' τό σπίτι της όταν πηγαίνω
 δεν ξέρω ό άμοιρος τό τί παθαίνω
 τρέμουν τά πόδια, χτυπά ή καρδιά μου
 τά λόγια χάνω καί τήν λαλιά...

Είναι τρελό, είναι μικρό... κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μοῦ χρωστᾶς μερικῆς ἐξηγήσεις Γιάγνο.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ

Γιᾶ τήν Φασουλιώτισσα ; Βεβαίως. Τό τραγοῦδι αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι εἶχε κατακτήσει ὅλη τήν Ἑλλάδα. Ὅμως ἐδῶ οἱ ἄθηναῖοι εἶναι φυσικό νά παραξενευόντουσαν μέ τό κωμικό τοῦ τίτλου : Φ α σ ο υ λ ι ὠ τ ι σ σ α ! Τί σοῦ λέξεις εἶναι αὐτή ; Ἄπό τό φασουλι ; Λοιπόν μάθε ὅτι Φασουλιώτισσα στήν Σμύρνη, ἦτανε περίπου ὅτι καί σήμερα ἡ ~~Φασουλιώτισσα~~ ^{ΠΛΑΚΙΕΤΙΣΣΑ} στήν Ἄθῆνα, γιὰτί Φασουλιᾶς ἦτανε ^{μὲν χαρμυλιδιμι} ~~ἡ ἀριστοκρατική~~ ^{σὺν μείζον} συνοικία τῆς Σμύρνης... Βέβαια δέν ἔπιασε τό τραγοῦδι ἐξ αἰτίας αἰτίας τῆς λεπτομερείας, ὄχι. Τό τραγοῦδι τῆς Φασουλιώτισσας ἔπιασε ἀπό τήν εὐθυμῆ καί τόσο πεταχτή του μουσική πού εἶναι ἀσφαλῶς ἰταλική, ναπολιτάνικη ^{καὶ σονάτα} ~~φραντζέλλα~~ φαντάζομαι. Στήν Σμύρνη πρόλαβαν καί τῆς ἔβαλαν στίχους σμυρνέϊκους καί φυσικά τό τραγοῦδι διαδόθηκε ἔτσι καί εἶναι πάντοτε ἓνα μουσικό λαϊκό μνημεῖο : Ἡ Φασουλιώτισσα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

"Ἄς πλοῦμε λοιπόν στήν ὑγείᾳ τῆς Φασουλιώτισσας Γιάγνο καί ἄς διακόψωμε τήν πάρλα μας, γιὰτί ἡ ὥρα πέρασε. Ἐρεβουᾶερ λοιπόν τήν ἐρχόμενη Κυριακή τήν ἴδια πάλι ὥρα...